

15. World Medical Association International Code of Medical Ethics (adoptat de cea de a 3-a Adunare Generală, Londra, 1949) www.wma.net/policy/c8.htm

INDICII ȘI INDICATORII SERVICIULUI ASISTENȚEI MEDICALE DE URGENȚĂ ÎN PERIOADA 2003-2009

Constantin Ețco, Gheorghe Ciobanu, Diana Caraștefan

Catedra Economie, Management și Psihopedagogie în medicină, USMF „Nicolae Testemițanu”
Școala de Management în Sănătate Publică

Summary

The indexes and indicators of the medical emergency care service during 2003-2009 years

In this article there was described the emergency care service in terms of reforming the health system. This work reflects the full epidemiological study, taking into account the stage of development of the country. During five - seven years there were considered the indexes and the indicators that reflect the dynamics and structure of the service. Finally, it emphasized the need for urgent measures to optimize the management of the service approach.

Rezumat

În articol este prezentată activitatea Serviciului Asistența Medicală Urgentă în condițiile de reformare a sistemului de sănătate. Lucrarea dată reflectă studiul epidemiologic integral, luând în considerație etapele de dezvoltare a republicii. Pe perioada de cinci - șapte ani sunt analizate dinamica și structura indicilor și indicatorilor ce reflectă activitatea serviciului AMU. Sunt argumentate necesitățile întreprinderii măsurilor de optimizarea a managementului serviciului.

Actualitatea temei

Conceptul de asistență medicală urgentă (AMU) ca și medicină de urgență în general este vechi și a apărut odată cu omenirea. **Totdeauna și tuturor, gata pentru ajutor** este deviza serviciului Asistența Medicală de Urgență.

Sistemele de asistență medicală urgentă, ca parte componentă a sistemelor de sănătate publică, sunt deja bine conturate din punct de vedere organizatoric, cu standarde profesionale de educație și cercetare, dar într-o permanentă evoluție, tinzând spre o perfecționare și dezvoltare continuă. Medicina de urgență este specialitatea care diagnostichează, tratează și stabilizează funcțiile vitale ale bolnavului sau accidentatului la locul solicitării, în timpul transportului și în departamentele de medicină de urgență a spitalelor.

Sarcinile serviciului asistența medicală de urgență, în condiții de reformare a sistemului de sănătate, sunt actuale ca niciodată, luând în considerație:

- creșterea mortalității generale de la 9,5 la 1000 de locuitori în 1990 la 11,3 la 1000 de locuitori în 1999 și respectiv 11,8 la 1000 de locuitori în 2009
- nivelul înalt al mortalității infantile – 12,1‰ în 2009 și 14,4‰ a copiilor sub cinci ani ;
- creșterea mortalității populației în vârstă aptă de muncă prin bolile aparatului circulator 136,2 la 100 00 de locuitori (25,8% în structura) și inclusiv infarctul miocardic acut 28,9‰ (21,2% în structura) în 2009;
- creșterea mortalității populației de vârstă aptă de muncă prin bolile aparatului digestiv 85,8‰ (16,3% în structura) și prin traume, intoxicații 107,9‰ (20,4%), inclusiv accidente de transport 15,9‰ (14,7%) în 2009.

Obiectivele lucrării au fost studierea activității Serviciului Asistența Medicală Urgentă în condițiile de reformare a sistemului de sănătate, prin prisma indicatorilor Serviciului Asistența

Medicală Urgentă.

Materiale de cercetare s-au bazat pe documente oficiale ale Ministerului Sănătății RM 2003-2009, rapoartele Biroului Național de Statistică RM, rapoartele CNAM RM 2007-2008. În studiul integral transversal epidemiologic au fost aplicate **metoda**: istorică, matematică, statistică, meta - analizei și de comparare.

Rezultatele obținute și discuții

Serviciul Asistența Medicală de Urgență (AMU) ca și de prim ajutor calificat - este un ansamblu de structuri, forte, mecanisme și relații, organizate după aceleași principii și reguli, care utilizează management specializat și calificat.

Sarcina obligatorie ale unui sistem de asistență medicală de urgență este *asigurarea accesibilității populației rurale și urbane la asistența medicală de urgență și activarea (alarmarea) la timp a serviciului, precum și crearea capacităților serviciului de reacționare operativă*. Din acest aspect a fost analizat gradul de asigurare a populației cu medici de urgență. (fig.1.)

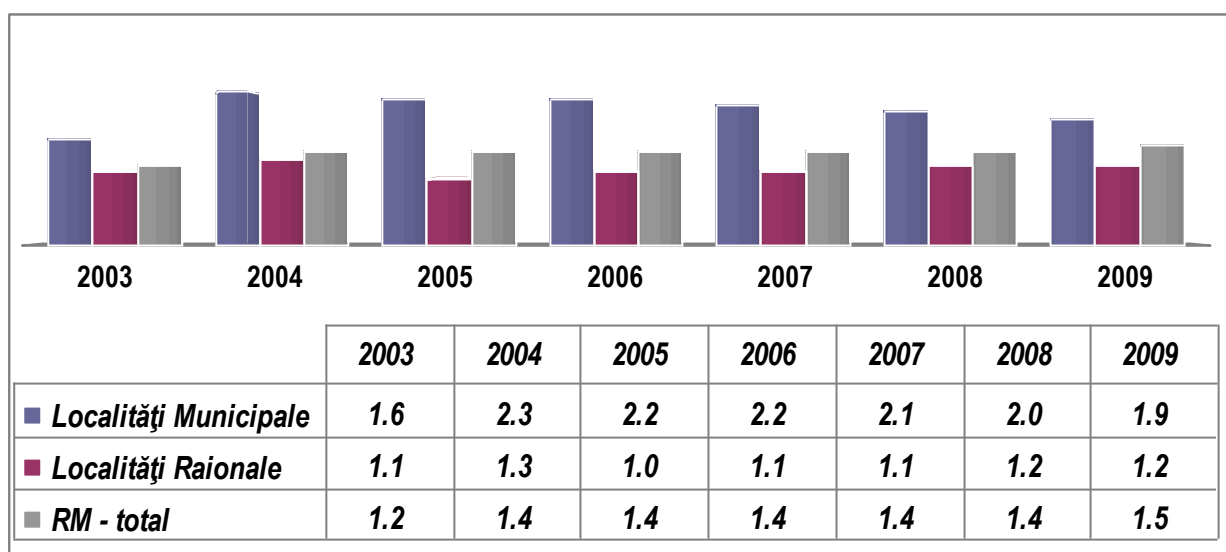

Fig. 1. *Dinamica gradului de asigurare a populației cu medici de urgență în funcție de repartizarea administrativ-teritorială, anii 2003-2009 (‰).*

Rezultatele remarcă, că în comparație cu anul 2003, asigurarea populației cu medici de urgență în 2009 a crescut de 1,25 ori, iar în localitățile raionale a crescut de la 1,1‰ la 1,2‰.

Important de menționat, este că în dinamica acestor șapte ani raportul de asigurare cu medici dintre localitățile municipale și raionale crește, însă nu este în favoarea locuitorilor rurali. Astfel, în anul 2003 raportul este 1,45 (1,6‰ și respectiv 1,1‰) și în anul 2009 raportul constituie - 1,58 (1,9‰ și respectiv 1,2‰).

În structura indicilor activității serviciul de asistență medicală urgentă nivelul de asigurare cu transport sanitar ocupă un loc important în asigurarea operativității intervențiilor și a accesului populației. Datele prezentate din fig. 2., rezerve pentru asigurarea cu **transport sanitar** sunt în toate Stațiile Zonale. Cea mai puțin problematică din acest aspect este situația în SZ NORD (88,3% în 2005 și respectiv 95,9% în 2009); și în SZ UTA GĂGĂUZIA (89,5% în 2005 și respectiv 90,5% în 2009).

Problemele cu asigurarea serviciului AMU cu transport sanitar sunt evidente în SZ CENTRU (71,8% în 2005 și respectiv 77,0% în 2009), mai jos față de nivelul de asigurare pe republică de 1,09 ori (în anul 2009). La fel problemele în asigurarea serviciului AMU cu transport

sanitar sunt observate în municipiul Chișinău (72,8% în 2005 și respectiv 75,3% în 2009), mai jos față de nivelul de asigurare pe republică de **1,11 ori** (în anul 2009) vezi fig. 2.

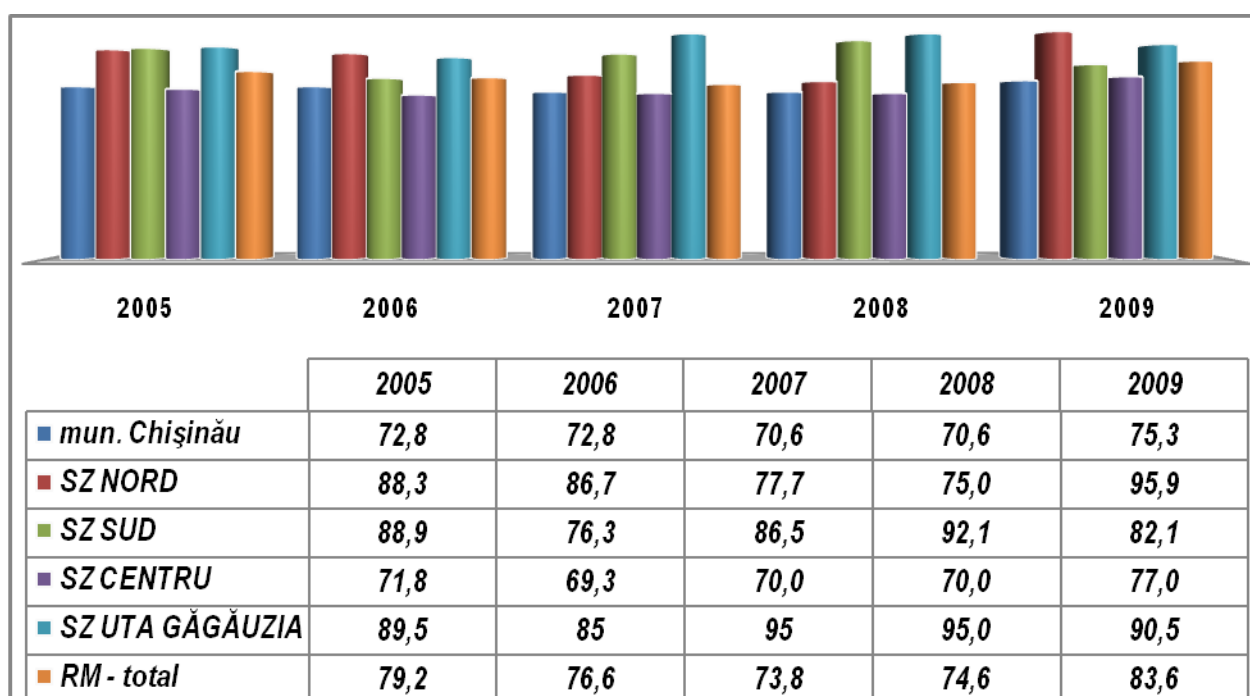

Fig. 2. *Dinamica asigurării serviciului Asistență Medicală de Urgență cu transport sanitar specializat în funcție de SZ, anii 2005-2009 (% din normativul de asigurare).*

Analiza incidenței solicitărilor populației în funcție de locul de reședință. Așadar, în republică în dinamica timp de cinci ani, incidența solicitărilor a crescut de **1,18 ori** (254,6‰ și respectiv 300,1‰). Indicatorul incidenței solicitărilor la locuitori urbani a crescut de **1,08 ori** (324,5‰ și respectiv 351,4‰); pe când incidența solicitărilor la locuitori rurali a crescut de **1,28 ori** (205,1‰ și respectiv 263,9‰).

În același timp, raportul între incidența solicitărilor locuitorilor urbani și locuitorilor rurali în 2005 a fost **1,58** (324,5‰ și respectiv 205,1‰). În dinamica, timp de cinci ani 2005-2009, raportul între incidența solicitărilor locuitorilor urbani și locuitorilor rurali s-a micșorat și a devenit **1,33** (351,4‰ și respectiv 263,9‰) (fig. 3).

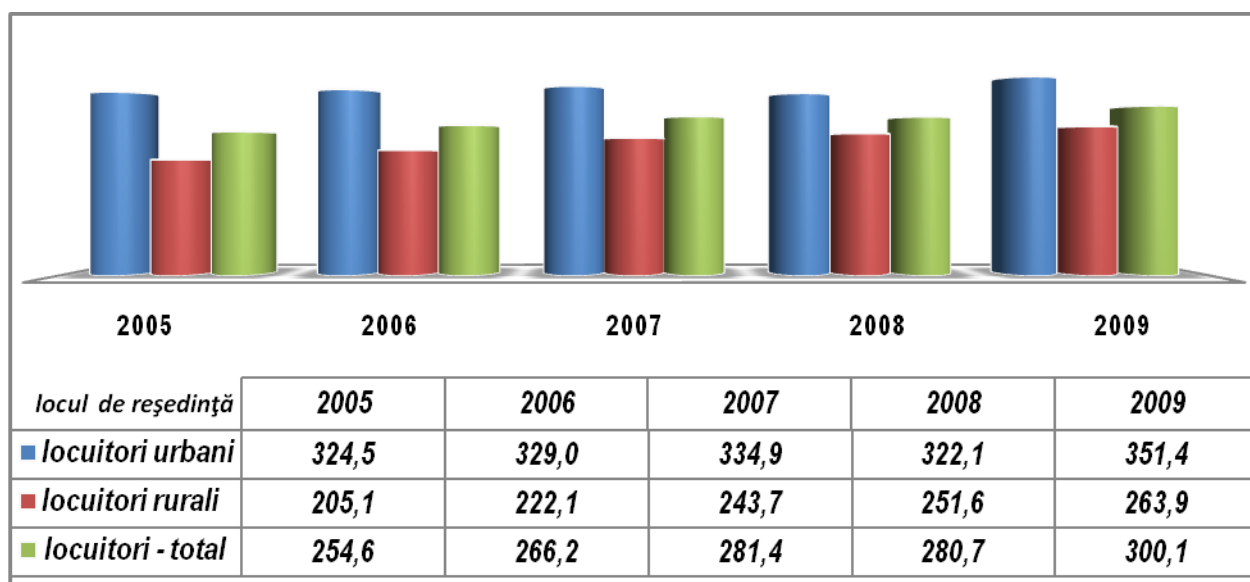

Fig. 3. *Dinamica incidenței solicitărilor în funcție de locul de reședință urbani / rurali, anii 2005-2009 (‰).*

Analiza nivelului incidenței solicitărilor în funcție de locul de reședință în cadrul Stațiilor Zonale. Tabelul 1.,ne atestă, raportul locuitori rurali / locuitori urbani în municipiu Chișinău creșterea numărului solicitărilor **de 1,70 ori** în dinamica a 5 ani.

Tab. 1. *Dinamica incidenței solicitări în funcție de locul de reședință urbani/rurali și pe Stații Zonale anii 2005-2009 (în %).*

	2005	2006	2007	2008	2009
mun. Chișinău					
<i>locuitori rurali</i>	448,5	389,8	483,5	765,1	763,2
<i>locuitori urbani</i>	267,2	275,1	287,0	294,8	341,5
<i>locuitori - total</i>	282,9	285,1	304,1	335,8	378,4
SZ Nord					
<i>locuitori rurali</i>	191,7	212,9	216,1	228,2	234,2
<i>locuitori urbani</i>	362,6	359,4	342,5	345,2	366,6
<i>locuitori - total</i>	251,3	264,0	260,2	269,0	280,6
SZ Sud					
<i>locuitori rurali</i>	232,0	255,6	272,8	278,8	288,4
<i>locuitori urbani</i>	315,5	303,4	290,0	301,3	307,5
<i>locuitori - total</i>	254,7	268,4	277,3	284,8	293,5
SZ Centru					
<i>locuitori rurali</i>	190,9	206,5	239,3	224,8	241,0
<i>locuitori urbani</i>	412,6	407,0	444,9	354,2	356,2
<i>locuitori - total</i>	236,4	247,2	280,7	250,6	264,0
SZ UTA Găgăuzia					
<i>locuitori rurali</i>	226,2	240,4	248,9	266,3	289,3
<i>locuitori urbani</i>	318,3	306,6	310,6	333,3	342,6
<i>locuitori - total</i>	263,6	267,3	273,9	293,3	310,7
Total RM					
<i>locuitori rurali</i>	205,1	222,1	243,7	251,6	263,9
<i>locuitori urbani</i>	324,5	329,0	334,9	322,1	351,4
<i>locuitori - total</i>	254,6	266,2	281,4	280,7	300,1

În cercetarea integrală transversală, în baza rapoartelor CNAM RM, am analizat și unele aspecte economice ce sunt legate de serviciul Asistența Medicală de Urgență. Sumele contractuale pentru acordarea Asistenței Medicale de Urgenți persoanelor asigurate au crescut la **233,13%** (în anul 2004 a fost 100363,7 mii lei și în 2008 - 233976,1 mii lei) în dinamica a patru ani. Dar, totodată sumele contractuale pentru acordarea Asistenței Medicale Primare au crescut la **311,04%** (în anul 2004 a fost 240 462,0 mii lei și în 2008 - 747 922,5 mii lei). Și în final, sumele contractuale pentru acordarea tuturor serviciilor a crescut la **267,56%** (în anul 2004 a fost 921 921,5 mii lei și în 2008 - 2 466 716,1 mii lei).

În această lucrare am abordat unele aspecte a Serviciului Asistența Medicală de Urgență prin prisma indicilor și indicatorilor. Problemele serviciului față de furnizorii rurali au evidențiat și au confirmat ipoteza înaintată. Problemele serviciul în localitățile rurale afectează circa 60% din populația Republicii Moldova.

Asigurarea cu personalul medical în localitățile raionale este mai joasă de 1,58 ori de cât în municipiu. Rezultatele studiului au constatat, că nivelul incidenței este mai jos la locuitorii rurali în comparație cu locuitorii urbani (de 1,58 ori și de 1,33 ori). Acest fapt este îngrijorător, fiindcă se știe, că indicatorul incidenței este în corelație indirect - proporțională cu indicatorul mortalității generale.

Concluzie

Actual Sistemul de Asistență Medicală Urgentă în Republica Moldova:

- Necesită fortificare și perfecționare în continuare în scopul asigurării accesibilității și echității sociale a populației;
- Crearea și modernizarea capacităților serviciului AMU, în conformitate cu cerințele existente în sistemele de medicina de urgență a țărilor Comunității Europene, vor crește eficiența și calitatea asistenței medicale de urgență cât și gradul de satisfacție al populației în aceste servicii.

Bibliografie

1. Ciobanu Gh. *Fortificarea Serviciului Asistență Medicală Urgentă în Republica Moldova în anii 2006-2010*. Buletinul Academiei de Științe a Moldovei. Științe Medicale 1(10), 2007. Chișinău, 2007, p. 199-211.

2. Ciobanu Gh. *Managementul serviciului de urgență în sistemul sănătății publice al Republicii Moldova*. // Tipografia Centrală, Chișinău 2007, 320 p.

3. Ețco C. *Management în sistemul de sănătate*. // Epigraf, Tipografia Centrală, Chișinău 2006, 864 p.

4. CNAM RM. *Raport privind utilizarea mijloacelor din fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală în anul 2007*. Chișinău 2008, 14 p.

5. CNAM RM. *Raport privind utilizarea mijloacelor din fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală în anul 2008*. Chișinău 2009, 12 p.

6. Ministerul Sănătății al RM:

1) *Raport de activitate a Ministerului Sănătății pentru anul 2007*. // Chișinău, 2008, 103 p.

2) Centrul Național de Management în Sănătate. *Indicatorii preliminari în forma prescurtată privind sănătatea populației și activitatea Instituțiilor Medico-Sanitare pe anul 2009*. // Chișinău, 2010, p. 332.

3) Centrul Național de Management în Sănătate. *Sănătate Publică în Moldova, anul 2007*. // Chișinău, 2008, p. 333.

4) Centrul Științifico-Practic „Sănătate Publică și Management Sanitar”. *Sănătate Publică în Moldova, anul 2006*. // Chișinău, 2007, p. 308.

5) Centrul Științifico-Practic „Sănătate Publică și Management Sanitar”. *Sănătate Publică în Moldova, anul 2005*. // Chișinău, 2006, p. 305.

6) Centrul Științifico-Practic „Sănătate Publică și Management Sanitar”. *Sănătate Publică în Moldova, anul 2004*. // Chișinău, 2005, p. 255.

7) Centrul Științifico-Practic „Sănătate Publică și Management Sanitar”. *Sănătate Publică în Moldova, anul 2003*. // Chișinău, 2004, p.266.

REFORMA ASISTENȚEI MEDICALE SPITALICEȘTI ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Dumitru Tintiuc, dr. hab. med., prof. univ; Corina Vicol, dr. în med.,

asis. univ., Leonid Margine, dr. în med., asis. univ.

Catedra Sănătate Publică și Management ”Nicolae Testemițanu”

Summary

The reform of hospital medical assistance in Republic of Moldova

This article elucidates the general aspects of reforms in domain of hospital medical assistance. The optimization of the indices of hospital medical assistance in Republic of Moldova is an actual problem hospital services confront with. It affects the access of the population to the hospital services.